

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2013. március 14.*

„Verseny — EUMSZ 101. cikk (1) bekezdés — Hasonló nemzeti jogszabály alkalmazása — A Bíróság hatásköre — Biztosítótársaság és gépjárműjavítók közötti, javítási óradíjakra vonatkozó kétoldalú megállapodások — Az óradíjaknak e javítók mint az adott biztosítótársaság biztosításközvetítői által a biztosítótársaság javára közvetített biztosítások számától és arányától függő növelése — A »versenykorlátozó célú megállapodás« fogalma”

A C-32/11. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága (Magyarország) a Bírósághoz 2011. január 21-én érkezett, 2010. október 13-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **Allianz Hungária Biztosító Zrt.**,

a **Generali-Providencia Biztosító Zrt.**,

a **Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége**,

a **Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft.**,

a **Paragon-Alkusz Zrt.**, a Magyar Opelkereskedők Bróker Kft. jogutódja

és

a **Gazdasági Versenyhivatal**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: A. Tizzano tanácselnök, M. Ilešič (előadó), A. Borg Barthet, M. Safjan és M. Berger bírák,

főtanácsnok: P. Cruz Villalón,

hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. június 7-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az Allianz Hungária Biztosító Zrt. képviselőjében Hegymegi-Barakonyi Z. és Vörös P. ügyvédek,

* Az eljárás nyelve: magyar.

- a Generali-Providencia Biztosító Zrt. képviselőjében Fejes G. és Scheuer-Szabó L. ügyvédek,
- a magyar kormány képviselőjében Fehér M. Z., Szíjjártó K. és Molnár K., meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében Bottka V., L. Malferrari és M. Kellerbauer, meghatalmazotti minőségben,
- az EFTA Felügyeleti Hatóság képviselőjében X. Lewis és M. Schneider, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2012. október 25-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet egyrészt az Allianz Hungária Biztosító Zrt. (a továbbiakban: Allianz), a Generali-Providencia Biztosító Zrt. (a továbbiakban: Generali), a Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége (a továbbiakban: GÉMOSZ), a Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft. (a továbbiakban: Peugeot Márkakereskedők) és a Paragon-Alkusz Zrt., a Magyar Opelkereskedők Bróker Kft. jogutódja (a továbbiakban: Opelkereskedők, illetve Paragon), másrészt a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) között a GVH által a fenti vállalkozásokkal, valamint a Porsche Biztosítási Alkusz Kft.-vel (a továbbiakban: Porsche) szemben versenyellenes célú megállapodások megkötése miatt bírságokat kiszabó határozat (a továbbiakban: vitatott határozat) tárgyában folytatott eljárás keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

A magyar szabályozás

- 3 A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) preambuluma kimondja, hogy:

„A gazdasági hatékonyságot és a társadalmi felemelkedést szolgáló piaci verseny fenntartásához fűződő közérdek, továbbá az üzleti tisztesség követelményeit betartó vállalkozások és a fogyasztók érdeke megköveteli, hogy az állam jogi szabályozással biztosítsa a gazdasági verseny tisztaságát és szabadságát. Ehhez olyan versenyjogi rendelkezések elfogadása szükséges, amelyek tiltják a tisztességes verseny követelményeibe ütköző, illetve a gazdasági versenyt korlátozó piaci magatartást, valamint megakadályozzák a vállalkozásoknak a versenyre hátrányos összefonódását, gondoskodva a szükséges szervezeti és eljárási feltételekről is. E célok megvalósítására az Országgyűlés – figyelembe véve az Európai Közösség jogszabályaihoz való közelítés követelményét, valamint a hazai versenyjog hagyományait is – a következő törvényt alkotja: [...]”.

- 4 A Tptv. „A gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalma” című 11. §-ának (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) Tilos a vállalkozások közötti megállapodás és összehangolt magatartás, valamint a vállalkozások társadalmi szervezetének, a köztisztviselőnek, az egyesülésnek és más hasonló szervezetnek [...] a döntése [...], amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet, illetve fejt ki. Nem minősül ilyennek a megállapodás, ha egymástól nem független vállalkozások között jön létre.

(2) Ez a tilalom vonatkozik különösen:

- a) a vételi vagy az eladási árak, valamint az egyéb üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett meghatározására;
- b) az előállítás, a forgalmazás, a műszaki fejlesztés vagy a befektetés korlátozására vagy ellenőrzés alatt tartására;
- c) a beszerzési források felosztására, illetve a közülük való választás lehetőségének korlátozására, valamint a fogyasztók, üzletfelek meghatározott körének valamely áru beszerzéséből történő kizárására;
- d) a piac felosztására, az értékesítésből történő kizárásra, az értékesítési lehetőségek közötti választás korlátozására;

[hatályát veszítette]

- f) a piacra lépés akadályozására;
- g) arra az esetre, ha azonos értékű vagy jellegű ügyletek tekintetében az üzletfeleket megkülönböztetik, ideértve olyan árak, fizetési határidők, megkülönböztető eladási vagy vételi feltételek vagy módszerek alkalmazását, amelyek egyes üzletfeleknek hátrányt okoznak a versenyben;
- h) a szerződéskötés olyan kötelezettségek vállalásától történő függővé tételére, amelyek természetüknél fogva, illetve a szokásos szerződési gyakorlatra figyelemmel nem tartoznak a szerződés tárgyához.”

- 5 A Tptv. indokolása szerint a hivatkozott 11. § szövegének javaslatát a következő megfontolások indokolták:

„A legjelentősebb és gazdaságilag a legnagyobb horderejű változások a kartelljogban várhatók. A változások fő indoka a jogharmonizáció. [...] Az EGK[-]Szerződés 85. cikke a kartellek általános tilalmát mondja ki, vagyis egyaránt tiltja a horizontális és a vertikális kartelleket. [...] A javaslat a kartelleket illetően – hasonlóan a Tpt.-hez és az EGK[-]Szerződés 85. cikkéhez – a tilalmi elvet érvényesíti. Ennek lényege az, hogy a szabályozás a kartellek általános tilalmából indul ki, és ehhez társítja a kivételek és a mentességek rendszerét. [...] A javaslat 11. §-ának (1) bekezdése nemcsak a gazdasági verseny korlátozását, illetve kizárását (megakadályozását) tiltja, mint a Tpt., hanem – követve az EGK[-]Szerződés 85. cikkét – a verseny torzítását is. [...] A javaslat az általános kartelltilalom kimondása mellett – követve a Tpt.-ben és az EGK[-]Szerződés 85. cikkében alkalmazott szabályozási megoldást – példalózó, nem kimerítő jellegű felsorolást ad a versenykorlátozó megállapodások jellegzetes eseteiről. E felsorolás a Tpt.-ben foglalthoz képest bővül, valamint közelít az EGK[-]Szerződés 85. cikkének (1) bekezdésében megemlített kartellfajták listájához. [...]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 6 A magyar biztosítók, így többek között az Allianz és a Generali évente egyszer megállapodnak a gépjárműjavító műhelyekkel a biztosított gépjárműveket ért kár esetén a biztosító által megfizetendő javítási szolgáltatásokra alkalmazandó feltételekről és díjakról. E műhelyek így a biztosító által jóváhagyott feltételek és díjak alapján a javításokat közvetlenül végezhetik el.
- 7 2002 vége óta számos gépjárműjavító műhelyként is működő gépjármű-márkakereskedő a GÉMOSZ-t – amely a gépjármű-márkakereskedők országos szövetsége – bízta meg azzal, hogy évente tárgyalja meg nevükben a biztosítókkal a balesetben károsodott gépjárművek javítására alkalmazandó óradíjakra vonatkozó keretmegállapodásokat.
- 8 E gépjármű-márkakereskedők két szempontból állnak kapcsolatban a biztosítókkal. Egyrészt a biztosítók nevében kár esetén megjavítják a biztosított gépkocsikat, másrészt e biztosítók közvetítőiként járnak el oly módon, hogy a gépkocsieladás vagy -javítás esetén saját biztosítási alkuszuk megbízottjaként gépjármű-biztosításokat ajánlanak ügyfeleiknek.
- 9 2004-ben és 2005-ben a GÉMOSZ és az Allianz keretmegállapodásokat kötött. Az Allianz ezt követően a keretmegállapodások alapján egyedi megállapodásokat kötött az említett gépjármű-márkakereskedőkkel. E megállapodások azt írták elő, hogy a gépjármű-márkakereskedők a balesetben károsodott gépjárművek javításáért magasabb óradíjat kapnak abban az esetben, ha az Allianzcal kötött gépjármű-biztosítások az adott gépjármű-kereskedő által értékesített biztosítások bizonyos százalékát teszi ki.
- 10 Ez alatt az időszak alatt a Generali nem kötött keretmegállapodásokat a GÉMOSZ-szal, hanem egyedi megállapodásokat kötött az említett gépjármű-márkakereskedőkkel. Ugyan e megállapodások nem tartalmaztak az Allianz által kötött megállapodásokban szereplő, a magasabb óradíjakra vonatkozó írásos kikötést, mindazonáltal a GVH megállapította, hogy a Generali a gyakorlatban hasonló kereskedelmi ösztönzőket alkalmazott.
- 11 A GVH a 2006. december 21-én hozott vitatott határozatában megállapította, hogy a hivatkozott megállapodások, valamint az alapeljárás öt felperese és a Porsche között megkötött egyéb megállapodások összeegyeztethetetlenek a Tpv. 11. §-ával. E megállapodások a következőképpen csoportosíthatók:
 - a GÉMOSZ által a 2003 és 2005 közötti időszakban a gépjármű-márkakereskedőknek a gépjárműjavítás tekintetében „ajánlott árakat” rögzítő és a biztosítókkal szemben alkalmazandó megállapodások tárgyában hozott három döntéséből álló horizontális jellegű megállapodások;
 - a 2004-ben és 2005-ben a GÉMOSZ és az Allianz között létrejött keretmegállapodások, valamint az ugyanezen időszak alatt egyes gépjármű-márkakereskedők és vagy az Allianz, vagy a Generali között létrejött olyan egyedi megállapodások, amelyek a javítói óradíjak mértékét a biztosítások értékesítésében elért teljesítménytől tették függővé;
 - különböző, 2000 és 2005 között egyrészt az Allianz vagy a Generali, másrészt biztosítási alkusz minőségben a Peugeot Márkakereskedők, az Opelkereskedők és a Porsche által kötött megállapodások, amelyek az utóbbi felek magatartásának befolyásolására irányultak, többek között az adott biztosítási alkusz által adott időszak alatt kötendő gépjármű-biztosítási szerződések minimális mértékének darabszámban vagy százalékos arányban történő meghatározásával, illetve azáltal, hogy az alkusz díjazása a biztosító javára kötött szerződések függvényében sávonként került meghatározásra.

- 12 A GVH megállapította, hogy a megállapodások e csoportja mind együttesen, mind egyenként értékelve versenykorlátozó célú volt a gépjármű-biztosítások, illetve a gépjármű-javítói szolgáltatások piacán. A GVH úgy ítélte meg, hogy mivel e megállapodások nem voltak hatással a tagállamok közötti kereskedelemre, az EUMSZ 101. cikk azokra nem alkalmazandó, és ezért e megállapodások jogellenessége kizárólag a nemzeti versenyjogból ered. E jogellenesség miatt a GVH megtiltotta a szóban forgó magatartások folytatását, és az Allianzcal szemben 5 319 000 000 HUF, a Generalival szemben 1 046 000 000 HUF, a GÉMOSZ-szal szemben 360 000 000 HUF, a Peugeot Márkakereskedőkkel szemben 13 600 000 HUF, valamint az Opelkereskedőkkel szemben 45 000 000 HUF összegű bírságot szabott ki.
- 13 Az alapeljárás felperesei által a hatályon kívül helyezés iránt előterjesztett keresetet követően a Fővárosi Bíróság a vitatott határozatot részben megváltoztatta, azt azonban a Fővárosi Bíróság ítéletével szembeni fellebbezés alapján a Fővárosi Ítéltábla ítéletével hatályában fenntartotta.
- 14 Az alapeljárás felperesei felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő a Legfelsőbb Bírósághoz az utóbbi ítélettel szemben, különösen arra hivatkozva, hogy a szóban forgó megállapodások nem voltak versenykorlátozó célúak.
- 15 A Legfelsőbb Bíróság először is megállapítja, hogy a Tpv. 11. §-a (1) bekezdésének szövege szinte teljesen megegyezik az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének szövegével, és a Tpv. 11. §-ának értelmezése – amely rendelkezés a szóban forgó megállapodások tekintetében irányadó – a jövőben ugyancsak hatással lesz az EUMSZ 101. cikk e tagállamban történő értelmezésére. E bíróság egyébiránt kiemeli, hogy nyilvánvaló érdek fűződik ahhoz, hogy az uniós jog rendelkezései vagy fogalmai egységes értelmezést kapjanak. A Legfelsőbb Bíróság másodszor megállapítja, hogy a Bíróság még nem foglalt állást arról, hogy az alapeljárás tárgyát képezőkhöz hasonló megállapodásokat úgy kell-e minősíteni, hogy azoknak „természetüknél fogva a verseny korlátozása a célja”.
- 16 E körülmények között a Legfelsőbb Bíróság úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és az alábbi kérdést terjeszti előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„Minősíthetők-e az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe ütköző – a belső piaci versenyt kizáró, korlátozó vagy torzító célú – megállapodásnak egy biztosító társaság és egyes autójavítók, illetve a biztosítótársaság és az autójavítók egyesülete közötti olyan kétoldalú megállapodások, amelyek alapján a biztosító társaság által biztosított járművek javítása után a biztosító társaság által a javítónak fizetett javítási óradíj – többek között – a javító, mint az adott biztosító társaság biztosítás-közvetítője által, a biztosító társaság javára közvetített biztosítások számától és arányától is függ?”

A Bíróság hatásköréről

- 17 Az Allianz, a Generali, a magyar kormány és az Európai Bizottság úgy véli, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolására még akkor is, ha az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése az alapeljárásban nem alkalmazható, mivel az alapeljárás tárgyát képező megállapodások nincsenek hatással a tagállamok közötti kereskedelemre.
- 18 A Bizottság – amellyel e tekintetben a Generali és a magyar kormány egyetért – az EUMSZ 101. cikk és a Tpv. 11. §-a között fennálló sajátos kapcsolatra hivatkozik, amely nem csupán az azonos fogalmak használatából, hanem a versenyjog végrehajtásának a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) által létrehozott decentralizált rendszeréből is ered. Egyébiránt az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kitűnik, hogy a Legfelsőbb Bíróság a Bíróság által nyújtott iránymutatást fogja követni, és azt egységesen fogja alkalmazni mind a

tisztán belső jogi helyzetekre, mind azon helyzetekre nézve, amelyekben párhuzamosan az EUMSZ 101. cikk is alkalmazandó. Az Allianz különösen arra hivatkozik: uniós érdek, hogy az olyan átültetett uniós jogi rendelkezés, mint a Tpv. 11. §-a, egységes értelmezést kapjon.

- 19 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikknek megfelelően a Bíróság a Szerződések és az uniós intézmények jogi aktusai értelmezése vonatkozásában rendelkezik hatáskörrel előzetes döntés meghozatalára. A Bíróság és a nemzeti bíróságok között az e cikk által bevezetett együttműködés keretében kizárólag a nemzeti bíróság feladata annak eldöntése, hogy az ügy sajátos jellemzőire tekintettel az ítélet meghozatalához szükség van-e az előzetes döntéshozatalra, és hogy a Bíróságnak feltett kérdések relevánsak-e. Következésképpen, ha a nemzeti bíróságok által előterjesztett kérdések uniós jogi rendelkezés értelmezésére vonatkoznak, a Bíróságnak főszabály szerint határozatot kell hoznia (lásd a C-482/10. sz. Cicala-ügyben 2011. december 21-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-14139. o.] 15. és 16. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 20 Ezen ítélkezési gyakorlat alkalmazásával a Bíróság már több alkalommal kimondta, hogy hatáskörrel rendelkezik az uniós jogi rendelkezésekre vonatkozó, előzetes döntéshozatal iránti kérelmekről való döntésre olyan helyzetekben, amikor az alapeljárás tárgyát képező tények nem tartoznak ugyan az uniós jog hatálya alá, ám amelyekben a szóban forgó rendelkezéseket a nemzeti jog alkalmazandóvá teszi, amely jog a tisztán belső helyzetekre adott megoldásaira nézve az uniós jog által nyújtott megoldásokhoz igazodott. Ilyen esetben ugyanis egyértelmű uniós érdek, hogy a jövőbeli eltérő értelmezések megakadályozása érdekében egységesen értelmezzék az uniós jogból vett rendelkezéseket vagy fogalmakat, függetlenül attól, hogy milyen körülmények között alkalmazzák őket (lásd ebben az értelemben különösen a C-297/88. és C-197/89. sz., Dzodzi egyesített ügyekben 1990. október 18-án hozott ítélet [EBHT 1990., I-3763. o.] 37. pontját; a C-28/95. sz., Leur-Bloem ügyben 1997. július 17-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-4161. o.] 27. és 32. pontját; a C-1/99. sz. Kofisa Italia ügyben 2001. január 11-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-207. o.] 32. pontját; a C-217/05. sz. Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio ügyben 2006. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-11987. o.] 19. pontját; a C-280/06. sz., ETI és társai ügyben 2007. december 11-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-10893. o.] 21. pontját; a C-352/08. sz. Modehuis A. Zwijnenburg ügyben 2010. május 20-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-4303. o.] 33. pontját, valamint a C-603/10. sz. Pelati-ügyben 2012. október 18-án hozott ítélet 18. pontját).
- 21 A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel kapcsolatosan meg kell jegyezni, hogy Tpv. 11. §-ának (1) és (2) bekezdése szöveghűen veszi át az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének lényegi tartalmát. Továbbá a preambulumból és a Tptv. indokolásából az következik, hogy a magyar jogalkotó a nemzeti versenyjogot harmonizálni kívánta az uniós versenyjoggal, és hogy különösen a hivatkozott 11. § (1) bekezdésének célja – „követve az EGK[-]Szerződés 85. cikkét” (jelenleg az EUMSZ 101. cikk) –, „a verseny torzításá[nak]” tiltása. Nyilvánvaló tehát, hogy a jogalkotó úgy döntött, hogy a belső jogi helyzeteket ugyanúgy kell kezelni, mint az uniós jog hatálya alá tartozókat.
- 22 Végül az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kitűnik, hogy a Legfelsőbb Bíróság úgy ítéli meg, hogy a Tpv. 11. §-ának (1) bekezdésében szereplő fogalmakat ugyanúgy kell értelmezni, mint az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében szereplő hasonló fogalmakat, és hogy a hivatkozott bíróságot e tekintetben köti a szóban forgó fogalmak Bíróság általi értelmezése.
- 23 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik a kérdést előterjesztő bíróság által az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésére vonatkozó előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolására, még akkor is, ha az közvetlenül nem alkalmazandó az alapeljárás tárgyát képező helyzetre.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

- 24 A magyar kormány vitatja az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát azon indokból, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által ismertetett tényállás nem tartalmazza az összes ahhoz szükséges elemet, amely lehetővé tenné, hogy a Bíróság hasznos válasszal tudjon szolgálni a feltett kérdésre. A magyar kormány arra hivatkozik különösen, hogy annak értékelése érdekében, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésben hivatkozott kétoldalú megállapodások versenykorlátozó célúak voltak-e, vagy sem, nem csupán ezeket a megállapodásokat kell figyelembe venni, hanem a megállapodások rendszerének egészét, valamint azt, hogy e megállapodások egymást erősítik.
- 25 Az EFTA Felügyeleti Hatóság – anélkül, hogy a szóban forgó kérelem elfogadhatatlanságára hivatkozna – szintén megjegyzi, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem határozza meg pontosan azt a gazdasági és jogi környezetet, amelybe az alapeljárás tárgyát képező megállapodások illeszkednek, ezért nehéz e bíróság számára hasznos válasszal szolgálni.
- 26 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróságok által előterjesztett kérelem Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog értelmezése, amelyet a nemzeti bíróság kért, nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a feltett kérdésekre hasznos választ adjon (lásd különösen a C-379/98. sz. PreussenElektra-ügyben 2001. március 13-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-2099. o.], 39. pontját, a C-202/04. és C-94/04. sz., Cipolla és társai egyesített ügyekben 2006. december 5-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-11421. o.] 25. pontját, valamint a C-180/11. sz., Bericap Záródástechnikai ügyben 2012. november 15-én hozott ítélet 58. pontját).
- 27 Közelebbről azon információkat illetően, amelyeket az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben közölni kell a Bírósággal, azok nemcsak arra szolgálnak, hogy a Bíróság a kérdést előterjesztő bíróság számára hasznos válaszokat adhasson, hanem arra is, hogy a tagállamok kormányai, valamint az egyéb érdekelték az Európai Unió Bírósága alapokmánya 23. cikkének megfelelően előterjeszthessék észrevételeiket. A fentiek érdekében a nemzeti bíróságnak egyrészt meg kell határoznia az általa feltett kérdések ténybeli és jogszabályi hátterét, vagy legalábbis ki kell fejtenie azokat a ténybeli körülményeket, amelyeken e kérdések alapulnak (lásd a C-25/11. sz. Varzim Sol ügyben 2012. február 16-án hozott ítélet 30. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 28 Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kellőképpen körülírta az alapügy jogi és ténybeli hátterét, továbbá a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információk lehetővé teszik a feltett kérdés terjedelmének meghatározását. Az említett határozat tehát ténylegesen lehetőséget adott az érdekelték számára arra, hogy a Bíróság Alapokmánya 23. cikkének megfelelően benyújtsák észrevételeiket, amit egyébként a Bírósághoz benyújtott észrevételek tartalma is tanúsít.
- 29 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő információk alapján ezenfelül a Bíróság hasznos válasszal tud szolgálni a Legfelsőbb Bíróság számára. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy mivel az EUMSZ 267. cikkben említett eljárás keretében – amely a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladatainak világos szétválasztásán alapul – a Bíróság feladata csupán azon uniós jogi rendelkezések – a jelen esetben az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése – értelmezésére korlátozódik, amellyel kapcsolatosan ezt kérték. Így nem a Bíróság, hanem a Legfelsőbb Bíróság feladata ezen értékelésnek az adott ügyre való alkalmazása, és végső soron annak megítélése, hogy – az alapeljárás tárgyát képező helyzetre vonatkozó releváns elemekre, és arra a gazdasági és jogi környezetre figyelemmel, amelybe e helyzet illeszkedik – a szóban forgó megállapodások versenykorlátozó célúak-e. Ennélfogva, még ha feltételezzük is, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem ismerteti elegendő részletességgel ezen elemeket és e környezetet a szóban forgó értékeléshez, ez a hiányosság nem befolyásolja a Bíróságot az EUMSZ 267. cikkben meghatározott feladata elvégzésében.

30 Ebből következik, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 31 Kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében „célzott versenykorlátozásnak” minősülnek azon megállapodások, amelyek alapján a gépjármű-biztosítótársaságok kétoldalúan megállapodnak a gépjárműjavító műhelyként is működő gépjármű-márkakereskedőkkel vagy az e márkakereskedőket képviselő szövetséggel az adott biztosítótársaság által biztosított járművek javítása után általa fizetett javítási óradíjról, kikötve, hogy ez a díj többek között a márkakereskedő által biztosítási alkuszként a biztosítótársaság javára közvetített biztosítások számától és arányától függ.
- 32 Az Allianz és a Generali úgy véli, hogy ezek a megállapodások nem minősülnek a verseny célzott korlátozásának, és ennél fogva csak akkor tekinthetők az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésével ellentétesnek, ha bizonyított, hogy ténylegesen alkalmasak versenyellenes hatások kifejtésére. Ezzel szemben a magyar kormány és a Bizottság azt javasolja, hogy a Bíróság adjon igenlő választ az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre. Az EFTA Felügyeleti Hatóság úgy véli, hogy az e kérdésre adandó válasz a szóban forgó megállapodások versenyre való káros voltától függ, amelyet az előterjesztő bíróságnak kell értékelnie.
- 33 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy ahhoz, hogy a megállapodás az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében meghatározott tilalom hatálya alá tartozzon, az szükséges, hogy annak „célja vagy hatása a közös piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása” legyen. Az 56/65. sz. LTM-ügyben 1966. június 30-án hozott ítélet (EBHT 1966., 337. o.) óta érvényes állandó ítélkezési gyakorlat szerint e feltételeknek a „vagy” kötőszóval jelzett vagylagos jellege miatt először is meg kell vizsgálni a megállapodás tulajdonképpeni célját, figyelembe véve azt a gazdasági környezetet, amelyben alkalmazásra kerül.
- 34 Ezért amennyiben a megállapodás versenyellenes célja bizonyított, már nem szükséges megvizsgálni annak versenyre gyakorolt hatásait. Ha viszont a megállapodás tartalmának elemzése nem tárja fel a verseny kellő mértékű megsértését, akkor kell csak megvizsgálni annak hatásait, és megkövetelni a megállapodás megtiltásához olyan tényezők együttes meglétét, amelyek azt bizonyítják, hogy a verseny működése érezhetően akadályozva vagy korlátozva volt (lásd a C-8/08. sz., T-Mobile Netherlands és társai ügyben 2009. június 4-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-4529. o.] 28. és 30. pontját; a C-501/06. P., C-513/06. P., C-515/06. P. és C-519/06. P. sz., GlaxoSmithKline Services és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2009. október 6-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-9291. o.] 55. pontját; a C-403/08. sz. és C-429/08. sz., Football Association Premier League és társai egyesített ügyekben 2011. október 4-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-9083. o.] 135. pontját, valamint a C-439/09. sz. Pierre Fabre Dermo-Cosmétique ügyben 2011. október 13-án hozott ítélet [EBHT 2011., I-9419. o.] 34. pontját).
- 35 A „cél általi jogsértések” és a „hatás általi jogsértések” közötti megkülönböztetés azon körülménnyel függ össze, hogy a vállalkozások közötti összejátszás bizonyos formái már jellegüknél fogva úgy tekinthetők, hogy károsak a rendes verseny megfelelő működésére (lásd a C-209/07. sz., Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyben 2008. november 20-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-8637. o.] 17. pontját, a fent hivatkozott T-Mobile Netherlands és társai ügyben hozott ítélet 29. pontját, valamint a C-226/11. sz. Expedia-ügyben 2012. december 13-án hozott ítélet 36. pontját).
- 36 Annak értékelése érdekében, hogy valamely megállapodás célja versenyellenes, különösen e megállapodás rendelkezéseinek tartalmát és objektív célkitűzését, valamint azt a gazdasági és jogi környezetet kell megvizsgálni, amelybe a megállapodás illeszkedik (lásd fent hivatkozott GlaxoSmithKline Services és társai kontra Bizottság és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 58. pontját, a fent hivatkozott Football Association Premier League és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 136. pontját, valamint a fent hivatkozott Pierre Fabre Dermo-Cosmétique ügyben hozott

- ítélet 35. pontját). A szóban forgó jogi és gazdasági környezet értékelésének keretében figyelembe kell venni továbbá az érintett termékek vagy szolgáltatások jellegét, valamint az érintett piac vagy piacok működésének és szerkezetének tényleges feltételeit (lásd a fent hivatkozott Expedia-ügyben hozott ítélet 21. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 37 Ezenfelül, még ha a felek szándéka nem is szükséges elem a megállapodás versenykorlátozó jellegének meghatározásához, a versenyhatóságokat, a nemzeti bíróságokat vagy az uniós bíróságot semmi nem akadályozza abban, hogy tekintetbe vegyék e szándékot (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott GlaxoSmithKline Services és társai kontra Bizottság és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 58. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 38 A Bíróság egyébiránt már megállapította, hogy versenykorlátozó cél fennállásához elegendő, ha az összehangolt magatartás alkalmas arra, hogy kedvezőtlen hatással legyen a piacra, vagyis ha ténylegesen képes arra, hogy a közös piac keretében megakadályozza, korlátozza vagy torzítsa a versenyt. Annak a kérdésnek, hogy e hatás ténylegesen bekövetkezik-e, illetve milyen mértékben következik be, csak a bírság összegének számítása, valamint a kártérítéshez való jogok mérlegelése szempontjából van jelentősége (lásd a fent hivatkozott T-Mobile Netherlands és társai ügyben hozott ítélet 31. pontját).
- 39 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés tárgyát képező megállapodások kapcsán rá kell mutatni, hogy azok az adott biztosítótársaság által a balesetben károsodott járművek javítása után a gépjárműjavító műhelyként is működő gépjármű-márkakereskedőknek fizetett javítási óradíjakra vonatkoznak. E megállapodások úgy rendelkeznek, hogy az óradíjak a márkakereskedő által a biztosító társaság javára közvetített biztosítások számától és arányától függően emelkednek.
- 40 Az ilyen megállapodások tehát a károsult gépjárművek javításának szolgáltatásáért járó díjazást összekapcsolják a gépjármű-biztosítási alkuszi tevékenységért járó díjazással. A két különálló szolgáltatás közötti kapcsolat létrehozása amiatt a sajátos körülmény miatt lehetséges, hogy a márkakereskedők a biztosítótársaságokkal kétféleképpen is kapcsolatban vannak: úgy is mint az ügyfeleknek a gépjárművek eladásakor vagy javításakor gépjármű-biztosítást kínáló közvetítők, illetve biztosítási alkuszok, és úgy is mint a gépjárműveket a biztosítók nevében javító gépjárműjavítók.
- 41 Márpedig, ugyan a két, főszabály szerint független tevékenység közötti kapcsolat létrehozása nem jelenti automatikusan azt, hogy az érintett megállapodás versenykorlátozó célú lenne, ám ettől még jelentős elemnek minősülhet annak értékelése szempontjából, hogy e megállapodás jellegénél fogva káros-e a rendes verseny megfelelő működésére, amely helyzet különösen akkor áll fenn, amennyiben e tevékenységek függetlensége szükséges azok megfelelő működéséhez.
- 42 Ezen túlmenően figyelembe kell venni azt a tényt, hogy az ilyen megállapodás hatást gyakorolhat nem csupán egy, hanem két piacra is, vagyis a jelen esetben a gépjármű-biztosítási piacra, valamint a járműjavítási szolgáltatások piacára, és hogy ezért e megállapodás célját mindkét érintett piacot figyelembe véve kell értékelni.
- 43 E tekintetben először is ki kell emelni, hogy – az Allianz és a Generali vélekedésével ellentétben – azon körülmény, hogy mindkét esetben vertikális kapcsolatokról van szó, egyáltalán nem zárja ki annak lehetőségét, hogy az alapeljárás tárgyát képező megállapodás „a verseny célzott korlátozásának” minősüljön. Ugyanis noha a vertikális megállapodások jellegüknél fogva sokszor sokkal kevésbé károsak a versenyre, mint a horizontális megállapodások, bizonyos körülmények között különösen magas lehet a potenciális korlátozás esélye. A Bíróság ezért több esetben is azt állapította meg, hogy a vertikális megállapodás versenykorlátozó célú volt (lásd a 56/64. és 58/64. sz., Consten és Grundig kontra Bizottság egyesített ügyekben 1966. július 13-án hozott ítéletet [EBHT 1966., 429. o.]; a 19/77. sz., Miller International Schallplatten kontra Bizottság ügyben 1978. február 1-jén hozott ítéletet [EBHT 1978., 131. o.]; a 243/83. sz. Binon-ügyben 1985. július 3-án hozott ítéletet [EBHT 1985., 2015. o.], valamint a fent hivatkozott Pierre Fabre Dermo-Cosmétique ügyben hozott ítéletet).

- 44 Ezenfelül az alapeljárás tárgyát képező megállapodások céljának a gépjármű-biztosítási piacon összefüggésben történő értékelése kapcsán meg kell állapítani, hogy az olyan biztosítótársaságoknak, mint az Allianz és a Generali, az a céljuk, hogy fenntartsák vagy növeljék a piaci részesedésüket.
- 45 Nyilvánvaló, hogy amennyiben e két társaság között a piac felosztására irányuló horizontális megállapodás vagy összehangolt magatartás állna fenn, az a verseny célzott korlátozásának minősülne, ami a megvalósításukra kötött vertikális megállapodások jogellenességével járna. Az Allianz és a Generali mindazonáltal tagadják, hogy ilyen megállapodást kötöttek volna, illetve ily módon összehangolták volna magatartásukat, és azt állítják, a vitatott határozat azt állapította meg, hogy közöttük nem jött létre megállapodás vagy összehangolt magatartás. A kérdést előterjesztő bíróság feladata ezen állítások valóságtartalmának vizsgálata és – olyan mértékben, amennyire a nemzeti jog ezt számára lehetővé teszi – annak értékelése, hogy elegendő bizonyíték áll-e rendelkezésre annak megállapítására, hogy az Allianz és a Generali ilyen megállapodást kötöttek, vagy ily módon összehangolták magatartásukat.
- 46 Mindazonáltal még a biztosítótársaságok közötti megállapodás vagy összehangolt magatartás hiányában is helyénvaló annak vizsgálata, hogy – figyelembe véve azt a gazdasági és jogi környezetet, amelybe az alapeljárás tárgyát képező vertikális megállapodások illeszkednek – e megállapodások a gépjármű-biztosítási piacon fennálló verseny tekintetében elegendően károsak-e ahhoz, hogy „a verseny célzott korlátozásának” minősüljenek.
- 47 Különösen ez a helyzet áll fenn, amennyiben – amint arra a magyar kormány hivatkozik –, a magyar jog által a gépjárműbiztosítást kínáló közvetítőként, illetve biztosítási alkuszként eljáró gépjármű-márkakereskedők tekintetében meghatározott szerep megköveteli e jogalanyoknak a biztosítótársaságokkal szembeni függetlenségét. A magyar kormány e tekintetben rámutat, hogy e gépjármű-márkakereskedők nem valamely biztosító, hanem a biztosítottak nevében járnak el, és feladatuk az, hogy a biztosítottaknak olyan biztosítást kínáljanak, amely az utóbbiaknak a különböző biztosítótársaságok ajánlatai közül a legjobban megfelel. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy e körülmények között és figyelemmel a szóban forgó biztosítottak elvárásaira, az alapeljárás tárgyát képező megállapodások a gépjármű-biztosítási piac megfelelő működését jelentősen megzavarhatják-e.
- 48 Ezenfelül e megállapodások abban az esetben is a verseny célzott korlátozásának minősülnek, ha a kérdést előterjesztő bíróság azt állapítja meg, hogy valószínű, hogy – figyelembe véve a gazdasági környezetet – a verseny a szóban forgó megállapodások megkötésének következtében megszűnik vagy jelentősen gyengül az érintett piacon. E következmény kockázatának felmérése érdekében a kérdést előterjesztő bíróságnak különösen a piac szerkezetét, az alternatív értékesítési csatornák létezését és azok jelentőségét, valamint az érintett társaságok piaci erejét kell figyelembe vennie.
- 49 Végül az alapeljárás tárgyát képező megállapodások céljának a járműjavítási szolgáltatások piacon összefüggésben történő értékelésekor figyelembe kell venni azt a tényt, hogy úgy tűnik, e megállapodásokat a GÉMOSZ a 2003 és 2005 közötti időszakban hozott, „ajánlott árakat” rögzítő három döntése alapján kötötték meg. Ezzel összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság feladata e döntések jellegének és pontos terjedelmének meghatározása (lásd ebben az értelemben a C-260/07. sz. Pedro IV Servicios ügyben 2009. április 2-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-2437. o.] 78. és 79. pontját).
- 50 Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság azt állapítja meg, hogy a GÉMOSZ által a hivatkozott időszak alatt hozott döntések a gépjármű-javítási óradíjak egységesítéséből eredően ténylegesen versenykorlátozó célúak voltak, és hogy a jogvita tárgyát képező megállapodásokkal a biztosítótársaságok szándékosan is megerősítették e döntéseket – ami feltételezhető abban az esetben, amelyben a biztosítótársaság közvetlenül a GÉMOSZ-szal kötött megállapodást –, a szóban forgó döntések jogellenes volta miatt a szóban forgó megállapodások is jogellenesek, és ennél fogva ugyancsak a verseny célzott korlátozásának minősülnek.

- 51 A fenti megfontolásokra figyelemmel a feltett kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében célzott versenykorlátozásnak minősülnek azon megállapodások, amelyek alapján a gépjármű-biztosítótársaságok kétoldalúan megállapodnak a gépjárműjavító műhelyként is működő gépjármű-márkakereskedőkkel vagy az e márkakereskedőket képviselő szövetséggel az adott biztosítótársaság által biztosított járművek javítása után általa fizetett javítási óradíjról, kikötve, hogy ez a díj többek között a márkakereskedő által biztosítási alkuszként a biztosítótársaság javára közvetített biztosítások számától és arányától függ, amennyiben e megállapodások – tartalmuk és céljuk, valamint a háttérüket képező gazdasági és jogi környezet egyedi és konkrét vizsgálatát követően – jellegüknél fogva úgy tekinthetők, hogy károsak a rendes verseny megfelelő működésére a két érintett piac valamelyikén.

A költségekről

- 52 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

Az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében célzott versenykorlátozásnak minősülnek azon megállapodások, amelyek alapján a gépjármű-biztosítótársaságok kétoldalúan megállapodnak a gépjárműjavító műhelyként is működő gépjármű-márkakereskedőkkel vagy az e márkakereskedőket képviselő szövetséggel az adott biztosítótársaság által biztosított járművek javítása után általa fizetett javítási óradíjról, kikötve, hogy ez a díj többek között a márkakereskedő által biztosítási alkuszként a biztosítótársaság javára közvetített biztosítások számától és arányától függ, amennyiben e megállapodások – tartalmuk és céljuk, valamint a háttérüket képező gazdasági és jogi környezet egyedi és konkrét vizsgálatát követően – jellegüknél fogva úgy tekinthetők, hogy károsak a rendes verseny megfelelő működésére a két érintett piac valamelyikén.

Aláírások